

บทคัดย่อ

โครงการวิจัยเรื่อง “เพิ่มศักยภาพการทำงานของ อสม.ตำบลวัดแก้ว เพื่อป้องกันและควบคุมการระบาดของโรคไข้เลือดออก” ได้ดำเนินงานแล้วเสร็จตามแผนงานที่วางไว้ในระยะที่ 1 ซึ่งผู้วิจัยได้ประมวลข้อมูลที่ได้ศึกษารวบรวมมาสรุปตอบตามวัตถุประสงค์ 2 ข้อ ดังต่อไปนี้

1. เพื่อศึกษาข้อมูลและปัจจัยที่เกี่ยวข้องในการป้องกันและควบคุมการระบาดของโรคไข้เลือดออกในพื้นที่ ภายใต้วัตถุประสงค์นี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาข้อมูลที่สำคัญ ดังต่อไปนี้
 - 1.1 ข้อมูลพื้นฐานทางวิชาการของการเกิดโรคไข้เลือดออก ทีมวิจัยได้ศึกษาข้อมูลพื้นฐาน ได้แก่ ความหมายของโรค สาเหตุการเกิดโรค อาการของโรค ระดับความรุนแรงของโรค การวินิจฉัยภาวะแทรกซ้อน วิธีการรักษา วิธีการป้องกัน วงจรชีวิตของยุงลายที่เป็นพาหะ วิธีพื้นฐานในการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออก แนวทางการปฏิบัติเมื่อเกิดโรค และกิจกรรมการควบคุมโรคไข้เลือดออก
 - 1.2 พัฒนาระบบการมีส่วนร่วมของเครือข่าย และชุมชนในการป้องกันควบคุมโรค ได้มีการดำเนินการ คือ 1) สนับสนุนการสร้างชุมชนเข้มแข็งโดยดำเนินการบ้านปลอดลูกน้ำยุงลายยั่งยืน โดยการใช้การประกวดและการรณรงค์เพื่อการกำจัดและทำลายแหล่งเพาะพันธุ์ยุงลายในระดับครัวเรือน โดยใช้มาตรการทางกายภาพ ชีวภาพ และภูมิปัญญาท้องถิ่น 2) สนับสนุนกิจกรรมการป้องกันและควบคุมโรคในโรงเรียน โดยเฉพาะโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ โดยให้นักเรียนปฏิบัติกิจกรรมการกำจัดแหล่งเพาะพันธุ์ยุงลายในโรงเรียน ชุมชน และบ้าน 3) ประสานงานและสนับสนุนหน่วยงาน และองค์กรปกครองท้องถิ่น เพื่อกำหนดแนวทางและมาตรการด้านกฎหมายในการป้องกันควบคุมโรค
 - 1.3 การพัฒนาระบบบริหารจัดการในพื้นที่ ได้มีการดำเนินงาน คือ ผลักดันให้เป็นนโยบายระดับจังหวัด เพื่ออำนาจการสั่งการผ่าน ผู้ว่าราชการจังหวัด/ นายอำเภอ จัดประชุมเครือข่ายระดับจังหวัด อำเภอ อปท.เพื่อกำหนดพื้นที่เสี่ยง ทิศทาง บทบาทและเกณฑ์ การติดตามประเมินผล ให้มีการดำเนินงานแบบPartnership จัดระบบการควบคุมคุณภาพและประเมินผลการป้องกันโรค โดยใช้ค่าดัชนีลูกน้ำยุงลาย (House Index, Container Index) และการประเมินประสิทธิภาพการควบคุมโรค สรุปวิเคราะห์และแนวทางการแก้ไขของ War room เครือข่ายระดับพื้นที่ และการใช้ประโยชน์ จากระบบการวิเคราะห์รายงาน
 - 1.4 การประชาสัมพันธ์ และแจ้งข้อมูลข่าวสาร เพื่อสร้างความตระหนักและการให้ความร่วมมือในการป้องกันควบคุมโรค ผ่านหอกระจายข่าว และสื่อท้องถิ่น
 - 1.5 สถานการณ์การระบาดของโรคไข้เลือดออก ตำบลวัดแก้ว อำเภอบางแพ จังหวัดราชบุรี เกิดการระบาดของโรคไข้เลือดออกอย่างต่อเนื่องมาตั้งแต่ ปี 2548 – 2555

2. เพื่อศึกษาสถานการณ์ของการทำงานของ อสม. วัดแก้ว ในการป้องกันและควบคุมการระบาดของโรคไข้เลือดออกตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบัน การทำงานของอสม. วัดแก้วในการป้องกันและควบคุมการระบาดของโรคไข้เลือดออกตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบัน จากการศึกษาพบว่า ภายใต้บริบทของตำบลวัดแก้วที่มีหมู่บ้านในความรับผิดชอบทั้งหมด 11 หมู่บ้านนั้น นับว่าเป็นพื้นที่ที่กว้าง และมีสถานบริการสาธารณสุขเพียงแห่งเดียวคือ สถานีอนามัยตำบลวัดแก้ว จำนวนประชากร 5,840 คน และบ้าน 1,369 หลังคาเรือน มี อสม.จำนวนทั้งหมด 150 คน ซึ่งได้มาจากความสมัครใจและการเชิญชวนกันเข้ามาเพื่อปฏิบัติหน้าที่ด้านสาธารณสุข ผลการวิจัย หลังจากได้ให้ความรู้และกระตุ้นโดยมาตรการจริงแล้ว 1 ปี พบว่า อสม.ที่เคยพบว่ามีทัศนคติและการปฏิบัติที่ได้น้อยถึงปานกลาง มีการเลื่อนระดับมากขึ้น และอสม.ทุกคนมีความรู้เพิ่มขึ้น แต่ในเรื่องของประสบการณ์ในการดำเนินงานยังคงต่างกัน ในหมู่ที่เคยเกิดการระบาดของโรคไข้เลือดออกมาก่อน อสม.หมู่นั้นสามารถเล่าถึงขั้นตอนและวิธีการดำเนินงานได้ชัดเจน ในเรื่องของการถ่ายทอดประสบการณ์พบว่าการจัดเวทีชุมชนทำให้ อสม.สามารถถ่ายทอดประสบการณ์และนำไปพัฒนาได้มากขึ้น